

så at sige at se bag om teksten, at afdække de politiske, sociale og religiøse strukturer i forholdet mellem Frankeriget og Skandinavien i det 9. århundrede. Og det betones, at dette forhold var meget mere nuanceret end det skarpe modsætningsforhold mellem hedenskab og kristendom, man normalt forestiller sig.

Peter Sawyer følger i »The process of Scandinavian Christianization in the tenth and eleventh centuries« den videre kristianiseringsproces. Det ligger i sagens natur, men giver hans artikel et mere traditionelt anstrøg, at vægten her er forskudt fra det strukturelle til det institutionelle: omvendelsen af de skandinaviske konger, de første biskopper i Norden osv.

Med Birgit Sawyers »Scandinavian Conversion Histories« når vi så frem til 12. og 13. århundrede og en helt ny tematik: omvendelsesprocessen som et problem for tidens stærkt nationale historieskrivning. Saxo søger at fastslå, at omvendelsen sker uafhængigt af tyskerne; den svenske legendedannelse er mest interesseret i at vise, at den sker uafhængigt af danskerne; i den islandske tradition bliver overgangen til kristendommen en rent islandsk beslutning, som den norske konge intet har med at gøre. De danske, islandske, norske og svenske beretninger om omvendelsen blev alle produceret for at tjene samtidige, nationalpolitiske formål, og de var alle mere eller mindre afhængige af Adam af Bremen, der som bekendt har sin helt egen tendens: for ham er omvendelsen af Skandinavien de hamborg-bremenske ærkebispers værk! En ganske elegant artikel, med en vigtig metodisk pointe: inden man rekonstruerer et historisk hændelsesforløb, må man først dekonstruere de kilder, der beskriver den. Man må så bære over med, at der stort set blot er tale om en oversættelse af en allerede trykt artikel, der findes på svensk i festskriftet til Curt Weibulls 100 års-dag. Nu er den i hvert fald tilgængelig også for et ikke-nordisk publikum i en sammenhæng hvor den følger sig smukt ind.

Der formuleres en række nye tanker i de tre artikler, og det fremgår klart, at disse til dels er inspireret af diskussionerne på symposiet og det forudgående seminar. Og diskussionsreferaterne er bestemt heller ikke uden interesse. De giver en udmærket introduktion til de relevante problemstillinger, de viser værdien af en tværfaglig tilgang til emnet og de peger på en række spændende paralleller fra andre omvendelsesprocesser, f.eks. i den tredje verden. Lige så vigtigt er det dog, at diskussionsreferaterne fremhæver, hvor vi *ikke* ved noget, hvor der er behov for yderligere forskning og for at tage nye problemstillinger op. Det påpeges f.eks. gang på gang, at vi ved alt for lidt om den nordiske religion *før* kristendommens komme. I sammenhæng hermed må også nævnes efterlysningen af en mentalitetshistorisk tilgang til omvendelsesprocessen. Alt i alt: en statusopgørelse, der peger fremad.

Per Ingesman

BJARNE FIDJESTØL: Det norrøne fyrstediktet. Universitetet i Bergen, Nordisk institutts skriftserie 11. Øvre Ervik, Alvheim & Eide, 1982. 279 s.

Den nordiske skjaldedigtning blomstrede som en international forskningsgren i sidste halvdel af 19. årh., men der har nu længe været ret stille herom. Det er derfor glædeligt, at en norsk filolog af høj standard netop har valgt de gamle

fyrstedigte som emne for sin disputats. Bjarne Fidjestøl erklærer, at han vil benytte sig af den strukturalistiske metode, hvilket han også gør med stort held, og hans systematisering af disse digte, som optræder meget spredt i kilderne, vil utvivlsomt være til megen hjælp for den som arbejder inden for feltet. Fundamentet for Fidjestøls værk er Finnur Jónssons udgave af den norsk-islandske skjaldedigtning fra begyndelsen af vort århundrede. Også E. Kocks og J. Helgasons forskning på området tager Fidjestøl stilling til, og han har undertiden svært ved at tage Helgasons stedvis noget specielle logik.

Fidjestøl er en meget selvstændig forsker, og hans skarpsindige udredning af de forskellige digtes ophavssituation bidrager til at klarlægge disse tilsyneladende nok så stereotype fortællinger om kamp og om blod, som ulve og ravne holdt festmåltid på. Den faktuelle kildekritik førte historikerne til at tage kraftigt afstand fra disse kilder, også under indtryk af hvor sprogligt vanskelige de er, med det resultat at hele feltet overvejende blev filologernes gebet. For nylig har imidlertid Rikke Malmros i en afhandling (*Aarbøger nord. Old. Hist.*, 1985, 89–139) om ledningen i tidlig middelalder fremdraget overbevisende eksempler på fyrstedigtningens store kildeværdi, endog set gennem den traditionelle kildekritiks briller. Herudover bringer den nordiske skjaldedigtning os et facetteret budskab om en fjern, men overmåde spændende fortid; alene den »selvopfattelse«, de leverer os af deres samtid, er ret enestående. En fornyet filologisk indsats i stil med Fidjestøls ville lette arbejdet, ikke blot for den gængse forskning efter fakta, men også for mange nye indfaldsvinkler. En nyudgivelse af skjaldedigtene må være et ønske blandt forskere inden for norrøn historie.

Ólafía Einarsdóttir

VIVIAN ETTING: Margrete den Første. Kbh., Palle Fogtdal, 1986. 216 s. Rigt ill. 498 kr.

Den der vil skrive en biografi over dronning Margrethe, må drage slutninger om hendes tankegang og personlighed fra en række ydre handlinger der fremgår af officielle dokumenter. En undtagelse er dog dronningens instruktionsskrivelse til Erik af Pommern fra 1405 hvori hun foreskriver ham hvorledes han skal optræde for at få sin vilje når han som konge rejser til Norge. Her får vi et umiddelbart indtryk af hendes overlegne politiske begavelse der blev omdrejningspunktet i Kr. Erslevs klassiske skildring af dronningen (*Dronning Margrethe og Kalmarunionens Grundlæggelse*, 1882) og nu også er blevet det i Vivian Ettings ligeså beundrende fremstilling. Det er kun ganske få gange at kilderne som her tillader os at komme ind på livet af dronningen, og derfor er Vivian Ettings bog ikke en biografi i moderne forstand, men kapitler af Danmarks historie under Margrethe. De politiske begivenheder indtager en vigtig plads, men det der giver bogen dens særpræg er et vellykket forsøg på i højere grad end det før er sket, at inddrage de materielle levn som grundlag for skildringen. I den forbindelse bringes flere kulturhistoriske afsnit, blandt andet et godt om kunst og kunsthåndværk. Forfatteren har under virkeliggørelsen af sine intentioner været i en misundelsesværdig situation, idet forlaget tilsyneladende ingen grænser har sat for forfatterens ønsker. Bogen er tospaltet i stort format og ødselt illustreret. De talrige